Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ANTHONY COLLINS
prezentate la 2 martie 2023 [1]

Cauzele conexate C-711/21 și C-712/21

XXX (C-711/21)
XXX (C-712/21)
împotriva
État belge, reprezentat de Secrétaire d'État à l'Asile et la Migration

[cerere de decizie preliminară formulată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia)]

„Trimitere preliminară – Politica privind imigrația – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolele 4, 7 și 47 – Directiva 2008/115/CE – Returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală – Decizie de returnare – Modificarea împrejurărilor referitoare la viața de familie și la starea de sănătate a resortisantului unei țări terțe după adoptarea deciziei de returnare – Invocarea modificării împrejurărilor după încheierea procedurii privind protecția internațională – Termenul limită la care poate fi invocată modificarea împrejurărilor – Articolul 267 TFUE – Continuarea litigiului principal – Obligația de verificare care revine instanței de trimitere – Principiul cooperării loiale – Articolul 4 alineatul (3) TUE – Admisibilitatea trimiterii preliminare"

I. Introducere

1. Prezentele cereri de decizie preliminară privesc două decizii de returnare pe care autoritățile belgiene le-au adoptat în privința recurenților din litigiile principale (denumiți în continuare „recurenții"), ca urmare a respingerii cererilor lor de protecție internațională. Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) [2] solicită Curții să se pronunțe cu privire la compatibilitatea deciziilor de returnare cu articolele 4, 7 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta"), precum și cu articolul 5, cu articolul 6 alineatul (6) și cu articolul 14 din Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală [3] (denumită în continuare „Directiva privind returnarea"). În acest context, Conseil d'État (Consiliul de Stat) solicită să se stabilească dacă o instanță care controlează legalitatea acestor decizii de returnare poate ține seama de modificările survenite cu privire la viața de familie și/sau starea de sănătate a recurenților după confirmarea validității deciziilor de respingere a cererilor lor de protecție internațională.

[1] Limba originală: engleza.

[2] La data de 4 noiembrie 2021.

[3] JO 2008, L 348, p. 98.

II. Litigiile principale

A. Cauza C-711/21

2. XXX, resortisant al unei țări terțe, pare că a sosit în Belgia la 16 martie 2017. La 24 martie 2017, el a solicitat autorității competente belgiene recunoașterea statutului de refugiat. La 20 iulie 2017, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Comisarul General pentru Refugiați și Apatrizi) (denumit în continuare „CGRA”) a respins cererea formulată de XXX și a refuzat de asemenea să îi acorde protecție subsidiară. Pe baza acestui refuz, la 26 iulie 2017, autoritatea competentă a dispus ca XXX să părăsească teritoriul belgian.

3. La 21 august 2017, XXX a sesizat Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) (denumit în continuare „CCE”) cu o cale de atac împotriva deciziei CGRA din 20 iulie 2017 de refuz al acordării protecției internaționale. CCE a respins această cale de atac la 11 ianuarie 2018.

4. La 24 august 2017, XXX a sesizat CCE cu o cale de atac împotriva deciziei din 26 iulie 2017 prin care i s-a ordonat să părăsească teritoriul belgian. În cadrul unei ședințe, XXX a prezentat documente care atestau modificările survenite cu privire la viața sa de familie și la starea sa de sănătate. Prin hotărârea din 22 octombrie 2019, CCE a respins calea de atac. CCE a considerat că XXX nu mai putea introduce o cale de atac împotriva deciziei din 26 iulie 2017 prin care i s-a ordonat să părăsească Belgia, întrucât, prin hotărârea din 11 ianuarie 2018 de respingere a căii de atac împotriva refuzului CGRA de a-i acorda protecție internațională, litigiul a fost soluționat cu titlu definitiv. Acesta a considerat că, la aprecierea legalității unui ordin de părăsire a teritoriului belgian, nu putea să țină seama de evoluțiile ulterioare adoptării ordinului respectiv[4]. CCE a reținut de asemenea că nu poate fi admis argumentul invocat de XXX potrivit căruia administrația nu putea adopta un ordin prin care să îl oblige să părăsească teritoriul atât timp cât calea sa de atac formulată împotriva deciziei CGRA de a nu îi acorda protecție internațională era pendinte, soluția în cauză fiind pronunțată la 11 ianuarie 2018.

5. La 6 noiembrie 2019, recurentul a sesizat Conseil d’État (Consiliul de Stat) cu un recurs împotriva hotărârii CCE din 22 octombrie 2019. Conseil d’État (Consiliul de Stat) consideră, în primul rând, că, în contextul unei cereri de anulare a unui ordin de părăsire a teritoriului belgian, CCS ar trebui, în principiu, să examineze *ex tunc* ordinul respectiv. În al doilea rând, această instanță consideră că Hotărârea Gnandi nu identifică în mod clar momentul în care un resortisant al unei țări terțe se poate prevala de o modificare a împrejurărilor în acest scop și, astfel, nu stabilește dacă o instanță poate lua în considerare împrejurările care au intervenit după adoptarea unei decizii de returnare[5]. Această abordare poate avea implicații semnificative asupra aplicării Directivei privind returnarea, în special a articolului 5 din aceasta, care prevede că, la punerea în aplicare a acestei directive, statele membre acordă atenția cuvenită printre altele vieții de familie și stării de sănătate a resortisantului în cauză al unei țări terțe.

[4] Prin raportare la Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465, denumită în continuare „Hotărârea Gnandi”).

[5] Articolul 6 alineatul (1) din Directiva privind returnarea prevede că „[s]tatele membre emit o decizie de returnare împotriva oricărui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor, fără a aduce atingere excepțiilor menționate la alineatele (2)-(5)”. Articolul 6 alineatul (6) din aceasta prevede că „[p]rezenta directivă nu interzice statelor membre să adopte o decizie privind încetarea șederii legale, împreună cu o decizie de returnare și/sau o decizie de îndepărtare și/sau o interdicție de intrare în cadrul unei singure decizii sau act administrativ sau judiciar, conform prevederilor legislațiilor lor naționale, fără a aduce atingere garanțiilor procedurale disponibile în temeiul capitolului III și în temeiul altor dispoziții pertinente din dreptul comunitar și național”.

B. Cauza C-712/21

6. La 29 februarie 2016, XXX a solicitat autorității belgiene competente recunoașterea statutului de refugiat. La 30 septembrie 2016, CGRA i-a respins cererea și a refuzat de asemenea să îi acorde protecție subsidiară. Pe baza deciziei CGRA, la 6 octombrie 2016, autoritatea competentă a dispus ca XXX să părăsească teritoriul belgian.

7. La 28 octombrie 2016, XXX a sesizat CCE cu o cale de atac împotriva deciziei CGRA din 30 septembrie 2016. Această cale de atac a fost respinsă la 19 ianuarie 2017. La 7 noiembrie 2016, XXX a sesizat CCE cu o cale de atac împotriva ordinului din 6 octombrie 2016 de părăsire a teritoriului. În urma unei ședințe în cursul căreia XXX a prezentat documente referitoare la viața sa privată, prin hotărârea din 22 octombrie 2019, CCE a respins calea sa de atac împotriva ordinului de părăsire a teritoriului. Această instanță a urmat același raționament ca cel prezentat la punctul 4 din prezentele concluzii.

8. XXX a sesizat Conseil d'État (Consiliul de Stat) cu un recurs împotriva Hotărârii CCE din 22 octombrie 2019. Pentru aceleași motive ca cele expuse la punctul 5 din prezentele concluzii, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a considerat că Hotărârea Gnandi nu stabilește momentul până la care un organism care examinează legalitatea unei decizii de returnare poate lua în considerare o modificare a împrejurărilor referitoare la viața de familie a unui resortisant al unei țări terțe.

9. În procedurile principale în cauzele C-711/21 și C-712/21, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a considerat că articolele 4[6], 7 și 47 din cartă, precum și articolul 5, articolul 6 alineatul (6) și articolul 14 din Directiva privind returnarea pot impune instanței sesizate cu examinarea legalității ordinului de părăsire a teritoriului emis ca urmare a respingerii unei cereri de protecție internațională să ia în considerare modificările împrejurărilor legate de viața de familie sau de starea de sănătate a străinului survenite până la data efectuării examinării. Astfel, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a suspendat procedura în ambele cauze și a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele 4[7], 7 și 47 din [cartă] și articolul 6, articolul 6 alineatul (6) și articolul 13 din [Directiva privind returnarea], citite din perspectiva [Hotărârii Gnandi], trebuie interpretate în sensul că instanța sesizată cu calea de atac exercitată împotriva unei decizii de returnare adoptate ca urmare a unei decizii de refuz al acordării protecției internaționale nu poate să țină seama, atunci când apreciază legalitatea deciziei de returnare, decât de modificările unor împrejurări, de natură să aibă o influență semnificativă asupra aprecierii situației din perspectiva articolului 5 menționat, care au intervenit înainte de încheierea procedurii privind protecția internațională de către [CCE]?

2) Împrejurările prevăzute la articolul 5 din [Directiva privind returnarea] trebuie să fi survenit într-un moment în care străinul se afla în situație de ședere legală sau era autorizat să rămână pe teritoriul statului în cauză?"

[6] Articolul 4 din cartă nu este relevant în cauza C-712/21, întrucât recurenta nu a susținut că această dispoziție ar fi fost încălcată.

[7] Întrebările preliminare adresate în cauzele C-711/21 și 712/21 sunt identice, cu excepția faptului că, în cauza C-712/21, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a considerat că nu este necesar să adreseze o întrebare cu privire la articolul 4 din cartă.

III. Procedura în fața Curții

10. Prin Ordonanța președintelui Curții din 4 ianuarie 2022, cauzele C-711/21 și C-712/21 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

11. Recurenții, guvernele belgian și neerlandez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

12. În observațiile sale scrise din 29 martie 2022, guvernul belgian a susținut că ambele cauze sunt inadmisibile întrucât interpretarea dreptului Uniunii solicitată de instanța de trimitere nu mai este necesară pentru pronunțarea hotărârii. La 30 martie 2020, autoritatea competentă a acordat un permis de ședere recurentului din cauza C-711/21 [8]. La 8 martie 2021, autoritatea competentă a acordat recurentei din cauza C-712/21 un permis de ședere valabil până la 18 februarie 2021, reînnoit ulterior până la 18 februarie 2023 [9]. Guvernul belgian a informat de asemenea Curtea că, la 24 februarie 2022, autoritatea belgiană competentă [10] comunicase Conseil d'État (Consiliul de Stat) aceste evoluții.

13. La 17 iunie 2022, președintele Curții a solicitat Conseil d'État (Consiliul de Stat) să confirme dacă recurenții beneficiază de un drept de ședere în Belgia și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă dorește să își mențină cererile de decizie preliminară. La 27 iunie 2022, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a confirmat, după ascultarea avocatului recurenților, că fiecăruia dintre aceștia îi fusese acordat drept de ședere în Belgia. Totuși, această instanță a optat pentru menținerea cererilor de decizie preliminară. Conseil d'État (Consiliul de Stat) a arătat că, potrivit avocatului recurenților, dreptul lor de a rămâne în Belgia este temporar, iar guvernul belgian nu a revocat deciziile de returnare. Avocatul recurenților a susținut că, în cazul în care dreptul lor de ședere în Belgia nu este prelungit, guvernul belgian poate încerca să reactiveze procedura de returnare pe baza deciziilor de returnare adoptate în privința recurenților.

14. Având în vedere răspunsul Conseil d'État (Consiliul de Stat), la 6 iulie 2022, judecătorul raportor și avocatul general au solicitat [11] guvernului belgian să informeze Curtea cu privire la stadiul actual al deciziilor de returnare adoptate în privința recurenților sau al oricăror alte decizii de returnare care ar fi putut fi adoptate în privința lor. La 15 iulie 2022, guvernul belgian a răspuns afirmând că „acordarea unui permis de ședere este incompatibilă cu o decizie de returnare. O decizie de returnare este revocată de drept prin acordarea unui permis de ședere, fără a fi necesar ca autoritatea competentă să adopte o nouă decizie de returnare". Guvernul belgian a concluzionat că, având în vedere jurisprudența recentă a Conseil d'État (Consiliul de Stat) cu privire la acest aspect [12], recurenții nu mai aveau interesul de a continua procedura prin care se solicită anularea deciziilor de returnare.

8 Permisul de ședere în cauză este un permis de tip „Carte F". Este valabil timp de cinci ani.

9 Permisul de ședere în cauză este un permis de tip „Carte A". Este valabil timp de un an și poate fi reînnoit.

10 Office des étrangers (Oficiul pentru Străini, Belgia).

11 În conformitate cu articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție.

12 C. E., nr. 254.100 din 24 iunie 2022. În această hotărâre, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a statuat că, având în vedere că unui recurent i-a fost acordat un permis de ședere, „o astfel de decizie este incompatibilă cu ordinul de părăsire a teritoriului" și „constituie un act contrar acestuia din urmă, astfel încât a eliminat această decizie din ordinea juridică. Dat fiind că actul administrativ atacat […] a dispărut din ordinea juridică, dispozitivul hotărârii atacate nu mai poate aduce atingere situației recurentului. Prin urmare, recurentul nu mai are interesul necesar în continuarea prezentei acțiuni".

15. La 20 iulie 2022, Curtea a transmis Conseil d'État (Consiliul de Stat) răspunsul guvernului belgian din 15 iulie 2022. Aceasta a solicitat din nou Conseil d'État (Consiliul de Stat) să precizeze dacă dorește să își mențină cererile de decizie preliminară și, în cazul unui răspuns afirmativ, să indice motivele pentru care dorește să facă acest lucru.

16. La 3 august 2022, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a arătat că, având în vedere pozițiile divergente ale avocatului recurenților și ale guvernului belgian, nu își putea retrage cererile de decizie preliminară fără ascultarea prealabilă a părților și fără a se pronunța cu privire la interesul recurenților de a-și menține recursurile. În plus, această instanță a precizat că procedura în fața sa a fost suspendată în așteptarea răspunsului Curții la cererile sale de decizie preliminară. Conseil d'État (Consiliul de Stat) a considerat, așadar, că nu este în măsură să se pronunțe cu privire la situația deciziilor de returnare și cu privire la interesul recurenților în ceea ce privește continuarea procedurii de recurs.

IV. Competența Curții de a răspunde la întrebările preliminare

17. Potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de o instanță națională în temeiul articolului 267 TFUE beneficiază de o prezumție de pertinență. În cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită prin această dispoziție, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. Cu toate acestea, atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune ca o cauză să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale, acestea fiind chemate să adopte în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare răspunsul Curții. Curtea nu poate emite opinii consultative cu privire la chestiuni generale sau ipotetice. Prin urmare, o cerere de decizie preliminară trebuie să fie necesară pentru soluționarea efectivă a unui litigiu cu care este sesizată instanța de trimitere [13].

18. În consecință, în cazul în care este necesar, Curtea poate examina condițiile în care este sesizată de către instanța națională, în scopul de a-și verifica propria competență și în special de a determina dacă interpretarea dreptului Uniunii solicitată are legătură cu realitatea și cu obiectul litigiului principal, astfel încât Curtea să nu fie pusă în situația să formuleze opinii consultative cu privire la chestiuni generale sau ipotetice [14]. În cazul în care se constată că întrebarea adresată este în mod vădit lipsită de pertinență pentru soluționarea unui litigiu, Curtea trebuie să declare că nu este necesar să se pronunțe asupra fondului [15].

[13] A se vedea Hotărârea din 27 iunie 2013, Di Donna (C-492/11, EU:C:2013:428, punctele 24-26 și jurisprudența citată), Hotărârea din 27 februarie 2014, Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punctele 29-27 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Openbaar Ministerie (Fals în înscrisuri) (C-510/19, EU:C:2020:953, punctul 27 și jurisprudența citată).

[14] Deși Conseil d'État (Consiliul de Stat) nu cunoștea faptul că recurenții dețineau un permis de ședere la 4 noiembrie 2021, acesta nu a informat ulterior Curtea referitor la aceste evoluții, în pofida faptului că a fost informat în privința lor la 24 februarie 2022. În acest context, la punctul 26 din Recomandările în atenția instanțelor naționale referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare (JO 2019, C 380, p. 1) se precizează printre altele că instanța de trimitere „are datoria de a avertiza Curtea cu privire la orice incident procedural susceptibil să aibă o incidență asupra propriei sesizări […]".

[15] Hotărârea din 24 octombrie 2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, punctul 38). Deși guvernul belgian a ridicat problema admisibilității cererilor de decizie preliminară în prezenta procedură, din hotărârea citată anterior și din Hotărârea Gnandi (punctul 31) reiese că Curtea poate ridica din oficiu problema admisibilității unor astfel de cereri. În conformitate cu articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, instanța de trimitere suspendă procedura în fața sa. Cu toate acestea, articolul 101 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție prevede că Curtea poate solicita lămuriri instanței de trimitere.

19. Procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE, care instituie un dialog între Curte și instanțele statelor membre, constituie cheia de boltă a sistemului jurisdicțional instituit de tratate. Aceasta urmărește să garanteze unitatea de interpretare a dreptului Uniunii, asigurând astfel printre altele coerența, efectul deplin și autonomia acestuia [16]. Articolul 267 TFUE și sistemul de dialog și cooperare judiciară pe care îl instituie reprezintă o *lex specialis* care exprimă principiul de bază prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE [17] potrivit căruia Uniunea și statele membre trebuie să coopereze loial în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate [18]. Instanțele naționale, în calitate de emanații ale statului, sunt ținute de acest principiu în relațiile lor cu instituțiile Uniunii, inclusiv cu Curtea [19]. Obligația de cooperare loială are un caracter reciproc, astfel cum reiese din textul articolului 4 alineatul (3) TUE, potrivit căruia Uniunea și statele membre „se respectă reciproc” [20]. În cadrul repartizării între instanțele naționale și Curte a funcțiilor legate de administrarea justiției, prevăzută la articolul 267 TFUE, Curtea se pronunță cu titlu preliminar fără a examina, în principiu, condițiile în care instanțele naționale au adresat întrebări preliminare și își propun să aplice dispoziția sau dispozițiile de drept al Uniunii în cauză. Situația este diferită numai în cazurile în care fie rezultă că procedura prevăzută la articolul 267 TFUE a fost utilizată în mod abuziv și scopul său constă în obținerea unei hotărâri a Curții prin intermediul unui litigiu fictiv, fie este evident că dispozițiile de drept al Uniunii supuse interpretării Curții nu se pot aplica în soluționarea litigiului aflat la originea trimiterii preliminare [21].

20. Având în vedere excepția de inadmisibilitate invocată de guvernul belgian în observațiile sale scrise, precum și corespondența dintre Curte, Conseil d’État (Consiliul de Stat) și guvernul belgian, persistă o incertitudine considerabilă cu privire la aspectul dacă Conseil d’État (Consiliul de Stat) trebuie să ia în considerare răspunsul Curții la întrebările preliminare adresate în cadrul soluționării litigiilor pendinte în fața sa. În această privință, jurisprudența Conseil d’État (Consiliul de Stat), pe care guvernul belgian a citat-o în răspunsul său adresat Curții la 15 iulie 2022, indică în mod clar că o hotărâre a Curții nu este necesară pentru soluționarea efectivă a recursurilor în fața Conseil d’État (Consiliul de Stat), dat fiind că deciziile de returnare, care fac obiectul acestor recursuri, par să fi fost eliminate din ordinea juridică belgiană [22].

21. Deși este, în definitiv, de competența Conseil d’État (Consiliul de Stat) să ia o decizie, această instanță, invitată din nou de Curte la 20 iulie 2022 să indice dacă dorește să își mențină cererile de decizie preliminară și, în cazul unui răspuns afirmativ, pentru ce motiv dorește acest lucru, nu a

16 Hotărârea din 2 martie 2021, A. B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 90).

17 A se vedea Temple Lang, J., *The Development by the Court of Justice of the Duties of Cooperation of National Authorities and Community Institutions Under Article 10 EC*, Fordham International Law Journal, 2007, vol. 31, nr. 5, p. 1517. A se vedea de asemenea Klamert, M., „Article 4 TEU” în Kellerbauer, M., Klamert, M., și Tomkin, J., (ed.), *The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Oxford University Press, New York (online), 2019, p. 35-60.

18 Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii. Ele facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

19 În conformitate cu articolul 4 alineatul (3) TUE, instanțele statelor membre sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru a garanta aplicabilitatea și eficacitatea dreptului Uniunii. A se vedea Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Slovenia (Arhivele BCE) (C-316/19, EU:C:2020:1030, punctele 119 și 124).

20 Ordonanța din 13 iulie 1990, Zwartveld și alții (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punctul 17).

21 Hotărârea din 8 noiembrie 1990, Gmurzynska-Bscher (C-231/89, EU:C:1990:386, punctul 23).

22 A se vedea C. E., nr. 254.100 din 24 iunie 2022. Conseil d’État (Consiliul de Stat) trebuie să verifice pertinența și conținutul acestei jurisprudențe naționale în cadrul litigiilor principale. Sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, se pare că poziția sa cu privire la acest aspect s-a modificat recent. A se vedea Hotărârea din 15 aprilie 2021, État belge (Elemente ulterioare deciziei de transfer) (C-194/19, EU:C:2021:270, punctul 20), care privea o procedură de recurs similară în fața Conseil d’État (Consiliul de Stat). În această cauză, Conseil d’État (Consiliul de Stat) a indicat, în urma unei solicitări de informații din partea Curții, că recursul principal prin care se contesta legalitatea unei decizii de respingere a cererii de azil a recurentului și de obligare a acestuia să părăsească teritoriul belgian avea obiect, întrucât privea o decizie judiciară care nu putea fi înlăturată din ordinea juridică prin nicio împrejurare de fapt.

abordat aspectul legat de pertinența propriei jurisprudențe recente, confirmându-și pur și simplu intenția de a menține aceste cereri fără a explica motivul pentru care ele ar avea o incidență asupra soluționării litigiilor cu care este sesizată [23]. Conseil d'État (Consiliul de Stat) se limitează să facă referire la necesitatea de a audia părțile înainte de a se pronunța cu privire la acest aspect în condițiile în care procedura cu care este sesizat este suspendată.

22. Având în vedere jurisprudența recentă a Conseil d'État (Consiliul de Stat) [24], faptul că autoritatea belgiană competentă a informat această instanță că a eliberat permise de ședere recurenților și că instanța respectivă a audiat avocatul recurenților în mai multe rânduri cu privire la această chestiune [25], nu este clar de ce Conseil d'État (Consiliul de Stat) nu pare dispus să dea un răspuns complet la întrebarea adresată de Curte, ajutând astfel Curtea să își îndeplinească misiunea de a se asigura respectarea dreptului în interpretarea tratatelor [26].

23. În Concluziile prezentate în cauza Di Donna, avocata generală Kokott a arătat că spiritul de colaborare care trebuie să prevaleze în trimiterile preliminare presupune ca instanța națională să respecte funcția încredințată Curții, „care este aceea de a contribui la administrarea justiției în statele membre, iar nu de a formula opinii consultative cu privire la chestiuni generale sau ipotetice" [27]. În Concluziile prezentate în cauza Pohotovosť, avocatul general Wahl a arătat că „este esențial ca instanțele naționale să explice, atunci când nu reiese clar din dosar, motivele pentru care consideră că răspunsul la întrebările adresate este necesar pentru soluționarea litigiului. Obligația Curții de a respecta competențele proprii ale instanței naționale presupune în același timp ca instanța națională să aibă în vedere funcția specifică îndeplinită de Curte în materie de trimiteri preliminare. Astfel, Curtea a concluzionat recent că nu este necesar să se pronunțe în ipoteza în care instanța de trimitere, în pofida invitației adresate, și-a menținut cererea de decizie preliminară, deși a omis să ia poziție cu privire la apariția unei evoluții sau a unui eveniment, de care Curtea a avut cunoștință, în ceea ce privește atât decizia de intervenție în cauza principală, cât și pertinența întrebărilor preliminare pentru soluționarea litigiului principal" [28].

24. Considerăm că, în cadrul acestei cooperări, Conseil d'État (Consiliul de Stat) ar fi putut să revină asupra suspendării procedurii în fața sa, să asculte părțile cu privire la acest aspect și să se pronunțe cu privire la existența, din perspectiva dreptului belgian, a deciziilor de returnare adoptate în privința recurenților. În acest context, potrivit unei jurisprudențe constante, o dispoziție de drept național care împiedică punerea în aplicare a procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE trebuie înlăturată [29]. Pe baza informațiilor de care dispune Curtea, prezenta procedură preliminară este, la prima vedere, lipsită de obiect, astfel încât este posibil ca răspunsurile Curții la întrebările adresate să nu fie necesare pentru a permite instanței de

[23] A se vedea în schimb punctele 32 și 33 din Hotărârea Gnandi, în care Conseil d'État (Consiliul de Stat) a explicat în mod clar de ce răspunsul Curții era necesar pentru soluționarea litigiului cu care este sesizat și de ce dorea să își mențină cererea de decizie preliminară. A se vedea de asemenea Hotărârea din 13 septembrie 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, punctele 30 și 31), în care Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) a explicat că, deși fusese soluționat litigiul principal sub aspectul refuzului acordării unui permis de ședere temporară, răspunsul Curții la cererea de decizie preliminară era util pentru soluționarea aspectului pendinte legat de despăgubirea datorată ca urmare a acestui refuz.

[24] A se vedea C. E., nr. 254.100 din 24 iunie 2022.

[25] Sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, se pare că aceasta nu a adresat întrebări autorității belgiene competente în această privință.

[26] A se vedea prin analogie Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 107).

[27] Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauza Di Donna (C-492/11, EU:C:2013:225, punctul 22).

[28] Concluziile avocatului general Wahl prezentate în cauza Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2013:844, punctul 29).

[29] Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 141 și jurisprudența citată).

trimitere să soluționeze litigiile pendinte în fața sa [30]. Ca urmare a modificării situației recurenților ulterior adresării cererilor de decizie preliminară, există de asemenea un risc clar ca Curtea să irosească resurse valoroase răspunzând la aceste cereri. Aceste observații sunt formulate fără a aduce atingere dreptului procesual al Conseil d'État (Consiliul de Stat) de a formula noi cereri de decizie preliminară odată ce a verificat dacă răspunsurile la acestea sunt necesare pentru soluționarea efectivă a unui litigiu cu care este sesizată această instanță [31].

V. Concluzie

25. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că, potrivit articolului 267 TFUE, Curtea nu este competentă să răspundă la întrebările adresate de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) la 4 noiembrie 2021, în cauzele conexate C-711/21 și C-712/21.

[30] Răspunsul Curții la întrebările adresate în astfel de împrejurări ar putea echivala cu formularea unei opinii consultative cu privire la chestiuni ipotetice, contrar misiunii Curții în cadrul cooperării jurisdicționale instituite prin articolul 267 TFUE.

[31] A se vedea prin analogie Ordonanța din 12 mai 2016, Security Service și alții (C-692/15-C-694/15, EU:C:2016:344, punctul 30).